

Utbildningsvetenskaplig kärna för grundlärare med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 4-6, I

Core of Educational Science for Teachers Working in Grades 4 to 6, I

30 högskolepoäng

30 credits

Ladokkod: 114610

Version: 2.1

Fastställt av: Utbildningsutskottet 2012-01-04

Gäller från: VT 2012

Nivå: Grundnivå

Huvudområde (successiv fördjupning): Pedagogiskt arbete (G1N)

Utbildningsområde: Undervisning

Ämnesgrupp: Pedagogik

Förkunskapskrav: Studenten ska vara antagen till Grundlärarutbildning med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 4-6, 240 högskolepoäng, vid Högskolan i Borås.

Betygsskala: Underkänd, Godkänd eller Väl godkänd

Innehåll

Delkurs 1: Utbildningssystemets framväxt, nutida villkor och demokratiska grunder, 15 hp

Denna delkurs är den första kurs som studenten möter. Delkursen syftar till att utifrån aktuell forskning sätta in utbildning och lärande i ett historiskt och nutida makroperspektiv och att synliggöra grundlärarens samhällsuppdrag. I delkursen ges en första introduktion till centrala teorier kring lärande och utveckling. Även läroplansteori belyses. Innehåll och makroperspektiv återkommer på ett fördjupat sätt i slutet av den utbildningsvetenskapliga kärnans andra termin. Delkursen syftar också till att medvetandegöra studenten om specialpedagogikens villkor och grunder. Studenterna möts i studiegruppsarbete genom hela sin utbildning. Högskolan i Borås särskilda satsning på digitala lärprocesser introduceras. Studenten möter också en introduktion i vetenskapligt skrivande. Satsningen på estetiska lärprocesser startar i delkursen. Delkursen behåller genomgående makroperspektivet som här relateras till mänskliga rättigheter samt demokrati och värdegrundsfrågor. Jämställdhetsfrågor och jämlikhetsfrågor kommer att belysas med särskild betoning på kön, klass och etnicitet. Vidare kommer inkludering och exkludering att problematiseras. Studenten skriver en text med krav utifrån den vetenskapliga texttypens konventioner, till exempel ifråga om referenshantering. Texten behandlar allsidigt frågor som studenten under delkursen har uppmärksammat att det finns olika perspektiv på. Studenten ges utförlig återkoppling på struktur, ordval och språklig korrekthet. Studentens vetenskapliga kunskaper provas också i seminarier där två texter behandlas; en artikel ur en facktidskrift och en vetenskaplig text/artikel. Inom delkursen får studenten också genomföra en intervju. I samarbete med Bibliotek och läranderesurser vid Högskolan i Borås sker en föreläsning och workshop kring informationssökning.

Delkurs 2: Allmändidaktik och lärande, 15 hp

Delkursen går från den tidigare kursens makroperspektiv till att också inta ett verksamhetsnära perspektiv med tydlig didaktisk koppling till aktuell forskning om utveckling, lärande och lärandemiljöer. Under delkursen ges studenten möjlighet att diskutera förhållnings- och arbetssätt som bygger på forskning och teorier om barns utveckling och lärande. Samspelets och kommunikationens betydelse för lärandet uppmärksammas. Kognitiv och social utveckling fokuseras och särskild uppmärksamhet ägnas den språkliga utvecklingen inklusive flerspråkighet. Med utgångspunkt i läroplanen behandlas det urval av aktiviteter och material lärare gör i sin yrkesroll, hur de organiserar lärandemiljöer, hur de kan följa upp elevernas arbete samt hur verksamheten kan utvärderas. Samtliga aspekter diskuteras utifrån ett mångfalds- och inkluderingsperspektiv. Vidare lyfts i delkursen estetiska uttrycksformer och användning av digitala verktyg. Exempel på detta är hur ljud- och bildbehandling kan stödja lärprocessen. Kunskaper om regler kring digital publicering, upphovsrättsregler, personuppgiftslagen samt etiska aspekter på dokumentationsarbete behandlas. Studenten gör en kortare VFU-period med det övergripande syftet att bekanta sig med och ta ställning till sitt yrkesval. Före VFU skall studenten ta del av gällande sekretessregler och under VFU genomför och analyserar studenten observationer.

Mål

Delkurs 1: Utbildningssystemets framväxt, nutida villkor och demokratiska grunder, 15 hp

Studenten ska efter avslutad delkurs kunna

- redogöra för centrala teorier gällande utbildning i relation till ideologi, samhälle, fostran och individ
- beskriva skolväsendets historia och framväxt med särskilt fokus på skolans organisation, villkor och samhällsuppdrag
- redogöra för hur synen på kunskap och lärande har förändrats över tid och hur detta har kommit till uttryck i olika styrdokument och policytexter för grundskolan
- redogöra för hur elever i behov av särskilt stöd beskrivits förr och beskrivs nu samt för samhällets olika insatser för elever i behov av särskilt stöd
- exemplifiera vad läroplansteoretiska aspekter på urval, organisation och bedömning kan innebära på en utbildningspolitisk nivå för grundskolan
- redogöra för teorier gällande lärande och utveckling ur ett individ-, grupp- och samhällsperspektiv
- använda och argumentera utifrån vetenskapliga texter
- använda för utbildningen centrala digitala redskap
- planera, genomföra och redovisa intervjuer gällande yrkesrollen
- redogöra för och ta ställning till grundskolans värdegrund, grundläggande demokratiska värderingar samt mänskliga rättigheter
- beskriva, kritiskt granska och dra slutsatser om hur bland annat klass, kön och etnicitet påverkar människors villkor och identiteter i grundskolan
- beskriva vad som kännetecknar grundskolans verksamhet, där inkludering utgör ett centralt mål, samt klargöra vad som kännetecknar sociala processer som kan få exkluderande konsekvenser
- diskutera sociala relationer i grundskolan, med särskilt fokus på könsroller och genuskonstruktion
- granska och bedöma olika texters vetenskapliga grad
- söka och identifiera olika publikationer med fokus på vetenskapliga artiklar samt motivera val av vetenskaplig artikel
- skriva och bearbeta en text, enligt vedertagen svensk skriftspråksnorm och med användande av korrekt, vetenskaplig källhänvisningsteknik, där olika perspektiv på en kursspecifik fråga belyses

Delkurs 2: Allmändidaktik och lärande, 15 hp

Studenten ska efter avslutad delkurs kunna

- redogöra för centrala teorier om kunskap, lärande och barns och ungdomars utveckling och hur dessa kan omsättas i pedagogisk praktik med elever
- exemplifiera och jämföra didaktiska val som gäller planering, genomförande, analys och uppföljning
- redogöra för teorier om språkutveckling, flerspråkighet och andraspråksutveckling samt didaktiska konsekvenser för dessa
- förklara och precisera hur grundlärare i grundskolans årskurs 4-6 kan följa upp och analysera elevers lärande och utveckling
- redogöra för och exemplifiera hur verksamhet i grundskolan kan vara inkluderande respektive exkluderande
- motivera och värdera hur digitala verktyg och estetiska uttryckssätt kan användas i undervisning
- redogöra för etiska och juridiska aspekter på digital publicering och upphovsrätt
- använda observation som en vetenskaplig metod för att studera verksamhet i grundskola samt analysera och kritiskt granska processen
- ta ställning till sitt yrkesval i den verksamhetsförlagda utbildningen i grundskolans årskurs 4-6
- visa vuxenansvar, etablera kontakt med barn/elever och leda enskilda moment i den verksamhetsförlagda utbildningen i grundskolans årskurs 4-6

Undervisningsformer

Föreläsningar, seminarier, workshops samt verksamhetsförlagd utbildning.

Undervisningen bedrivs på svenska, men undervisning på engelska kan förekomma.

Examinationsformer och betygsskala

Delkurs 1: Utbildningssystemets framväxt, nutida villkor och demokratiska grunder, 15 hp

Individuell skriftlig tentamen, individuella skriftliga inlämningsuppgifter, seminarier samt muntliga presentationer.

Delkurs 2: Allmändidaktik och lärande, 15 hp

Individuell skriftlig tentamen, individuell muntlig redovisning, gruppvis skriftlig redovisning samt närvaro på och omdöme från VFU.

Student har rätt att genomgå maximalt fem (5) examinationstillfällen på den kursplan som studenten är antagen till. Varje examination ska erbjudas vid minst tre (3) tillfällen inom loppet av ett (1) år.

Vid ny kursplan kommer ytterligare tre (3) examinationstillfällen att erbjudas under en övergångsperiod om ett (1) år från och med att ny kursplan tillämpas.

Vid ett (1) underkänt betyg på verksamhetsförlagd utbildning har studenten rätt till ett (1) omexaminationstillfälle.

Studentens rättigheter och skyldigheter vid examination är enligt riktlinjer och regelverk vid Högskolan i Borås.

Kurslitteratur och övriga läromedel

Se bilaga.

Studentinflytande och utvärdering

Före starten av delkurs 2 inbjuds studenterna till kursplaneringsmöte och vid respektive delkursslut genomförs en individuell skriftlig utvärdering. Utvärdering sker kontinuerligt muntligt under kursens gång. Resultatet av utvärderingarna är vägledande för utveckling av kommande kurser och delges studenterna genom kursens kursrapport som publiceras på Institutionen för pedagogiks hemsida.

Övrigt

Kursen ingår i Grundlärarutbildning med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 4-6, 240 hp.

Kursplanen är fastställd av Lärarutbildningsnämnen 2011-06-14.

Bilaga: Litteraturlista för Utbildningsvetenskaplig kärna för grundlärare med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 4-6, I (114610)

Delkurs 1: Utbildningssystemets framväxt, nutida villkor och

demokratiska grunder, 15 hp

Litteratur som är återkommande markeras med *

Asp-Onsjö, Lisa (2010). Specialpedagogik i en skola för alla. I Lundgren, Ulf P, Säljö, Roger & Liberg, Caroline (red.) (2010). *Lärande, skola, bildning*. Stockholm: Natur & Kultur. (339-359 ss.) (20 s.) *

Barow, Thomas (2011). Begreppet "obildbar" som en social konstruktion. Teoretisk diskussion och praktisk tillämpning inom den svenska sinnesslövhården under 1900-talets första hälft. I Andersson, Olov, Barow, Thomas & Tideman, Magnus (red.). *Omsorg i förändring. En vänbok till Karl Grunewald*. Stockholm: Intra, (159-170 ss.) Tillgänglig: <http://bada.hb.se/bitstream/2320/8044/1/Barow-Begreppet-obildbar-2011.pdf> (11 s.)

Bartley, Kristina (2001). FN:s konvention om barnets rättigheter Om perspektiv relevans för skolan. *Utbildning och Demokrati*. Vol. 10, Nr 2. (25-37 s.) (12 s.)

Bengtsson, Hans & Svensson, Krister (2011). *Ansvar och sekretess i förskola, skola och fritidshem*. Stockholm: Liber. (ss. 305-339, 34 s.)

Bunar, Nihad (2010). Utbildning och mångkulturalitet - i det globala samhället. I Lundgren, Ulf P, Säljö, Roger & Liberg, Caroline (red.) (2010). *Lärande, skola, bildning*. Stockholm: Natur & Kultur. (417-431 ss.) (14 s.) *

Demokratiutredningen (2000). *En uthållig demokrati!: politik för folkstyrelse på 2000-talet : Demokratiutredningens betänkande*. Stockholm: Fritzes offentliga publikationer (14-23, 33-38, 195-208 s.) (27 s.)

Dimenäs, Jörgen (red.) (2007). *Lära till lärare: att utveckla läraryrket - vetenskaplig metodik*. Stockholm: Liber. (47-63 ss.) (16 s.) *

Dovemark, Marianne (2004). Pupils Responsibility in the Context of School Changes in Sweden: market constraints on state policies for a creative education. *European Educational Research Journal*, Vol 3, Nr 3, 657-672. (15 s.)

Dysthe, Olga, Hertzberg, Frøydis & Hoel, Torlaug Løkenstgard (2002). *Skriva för att lära: skrivande i högre utbildning*. Lund: Studentlitteratur. (209 s.) *

Erdis, Mare (2007). *Juridik för pedagoger*. 4. uppl. Lund: Studentlitteratur. (103-109 s.) (7 s.)

Erikson, Robert (2010). Den sociala selektionen till högre utbildning - restriktioner och urval. I Lundgren, Ulf P, Säljö, Roger & Liberg, Caroline (red.) (2010). *Lärande, skola, bildning*. Stockholm: Natur & Kultur. (365-394 ss.) (29 s.)

Giddens, Anthony (2007). Utbildning. I Giddens, Anthony & Griffiths, Simon (2007). *Sociologi*. 4., omarb. uppl. (521-536 s.) Lund: Studentlitteratur. (15 s.)

Hedlin, Maria (2006). *Jämställdhet - en del av skolans värdegrund*. Stockholm: Liber. (125 s.)

Holm, Ann-Sofie & Öhrn, Elisabeth (2007). Crossing boundaries? Complexities and drawbacks to gendered success stories. I Carlsson, Marie, Rabo, Annika & Gök, Fatma (red.) *Education in "multicultural" societies: Turkish and Swedish perspectives*. Stockholm: Swedish Research Institute in Istanbul. (pp. 181-195).

Ihrskog, Maud (2006). *Kompisar och kamrater: barns och ungas villkor för relationsskapande i vardagen*. Diss. Växjö: Växjö universitet, 2006
Tillgänglig på Internet: <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:vxu:diva-517> (187 s.)

Jarl, Maria & Rönnberg, Linda (2010). *Skolpolitik: från riksdagshus till klassrum*. 1. uppl. Stockholm: Liber. (247 s.)

Johansson, Inge (2011). *Fritidshemspedagogik: Idé, ideal, realitet*. Stockholm: Liber. (Kap. 1 och 5, 20 s.)

Lareau, Annette (2003). *Unequal childhoods: the class, race and family life*. Berkeley: University of California Press. (s. 1-15, 15 s.)

- Larsson, Staffan (2010). Om folkets lärande och vuxnas bildning - kunskapsbehov livet igenom. I Lundgren, Ulf P., Säljö, Roger & Liberg, Caroline (red.) (2010). *Lärande, skola, bildning*. Stockholm: Natur & Kultur. (541-564 ss.) (23 s.) *
- Liljequist, Kurt (1999). *Skola och Samhällsutveckling*, 2:a uppl. Lund: Studentlitteratur. (20 s. av 336)
- Lindensjö, Bo & Lundgren, Ulf P. (2000). *Utbildningsreformer och politisk styrning*. Stockholm: HLS Förlag. (19 s. av 220)
- Lundgren, Ulf P. (2010). Det livslånga lärandet. I Lundgren, Ulf P., Säljö, Roger & Liberg, Caroline (red.) (2010). *Lärande, skola, bildning*. Stockholm: Natur & Kultur. (99-131 ss.) (32 s.) *
- Lundgren, Ulf P. (2010). En gemensam skola. I Lundgren, Ulf P., Säljö, Roger & Liberg, Caroline (red.) (2010). *Lärande, skola, bildning*. Stockholm: Natur & Kultur. (75-98 ss.) (23 s.) *
- Lärarförbundet och Lärarnas riksförbund (2006). *Yrkesetik i vardagen ett fördjupningsmaterial*. (12 s.)
- Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011*. (2011). Stockholm: Skolverket. Tillgänglig på Internet: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=2575> (279 s.)
- Owen-DeSchryver, Jamie S., Carr, Edward G., Cale, Sanja I. & Blakeley-Smith, Audrey (2008). Promoting Social Interactions Between Students With Autism Spectrum Disorders and Their Peers in Inclusive School Settings. *Focus on Autism and Other Developmental Disabilities*. Vol. 23, no. 1. (pp. 15-28)
- Rapp, Stephan (2010). Skolans lagar och förordningar. I Lundgren, Ulf P., Säljö, Roger & Liberg, Caroline (red.) (2010). *Lärande, skola, bildning*. Stockholm: Natur & Kultur. (475-492 ss.) *
- Runfors, Ann (2007). Lära sig sin plats – Hur ”svenskar” och ”icke-svenskar” skapas i skolan. I Arvastson, Gösta & Ehn, Billy (red.) (2007). *Kulturnavigering i skolan*. 1. uppl. Malmö: Gleerups utbildning. (s. 76-84, 15 s.)
- Selljber, Stefan (2006). Pedagogik som disciplin - en bestämning utifrån kurslitteratur. *Studies in Educational Policy and Educational Philosophy*. E-tidskrift 2006:2/2007:1. Tillgänglig: http://upi.ped.uu.se/SITE_Docs/Doc273.pdf (15 s.)
- Soodak, Leslie C. (2003). Classroom Management in Inclusive Settings. *Theory into Practice*. Vol. 42, no. 4. (pp. 327-333)
- Säljö, Roger (2010). Den lärande människan: teoretiska traditioner. I Lundgren, Ulf P., Säljö, Roger & Liberg, Caroline (red.) (2010). *Lärande, skola, bildning*. Stockholm: Natur & Kultur. (137-196 ss.) (61 s.) *
- Svenska skrivregler*. (2008). Stockholm: Liber. (18-21 ss. 24-27, 52-54 ss., 132-133 ss., 155-157 ss.) (10 s.) *
- TAM-Arkiv, Lärarförbundet, Lärarnas Riksförbund, SFHL & Stiftelsen SAF (2010). *Lärarnas historia*. [Lärobjekt]. Tillgänglig: <http://www.larnashistoria.se/> [2011-10-18] (ca 150 s.)
- UD info (2006). *Konventionen om barnets rättigheter*. Stockholm: Regeringskansliet. (60 s.)
- von Brömsson, Kerstin (2006) Identiteter i spel – den mångkulturella skolan och nya etniciter. I Bergstedt, Bosse & Lorentz, Hans (red.) (2006). *Interkulturella perspektiv: pedagogik i mångkulturella lärandemiljöer*. Lund: Studentlitteratur. (41-56 s.) (15 s.)
- Wernersson, Inga (2010). Om genusordning förr och nu - betydelsen av utbildning. I Lundgren, Ulf P., Säljö, Roger & Liberg, Caroline (red.) (2010). *Lärande, skola, bildning*. Stockholm: Natur & Kultur. (ss. 395-416, 21 s.) *
- Ytterligare litteratur enligt lärarens anvisning (75 s).

Delkurs 2: Allmändidaktik och lärande, 15 hp

Litteratur som är återkommande markeras med *

Brodin, Mariann & Hylander, Ingrid (1998). *Att bli sig själv*. Stockholm: Liber. (128 s.)

Carlgren, Ingrid (2011). Direkt och indirekt lärande i skolan. I Jensen, Mikael (red.) (2011). *Lärandets grunder: teorier och perspektiv*. Lund: Studentlitteratur AB. s 121-136 (15 s.) *

- Dimenäs, Jörgen (red.) (2009). *Lära till lärare: att utveckla läraryrket - vetenskaplig metodik*. Stockholm: Liber. (kap 3, 16 s.)*
- Dunkels, Elza (2010). Reaktioner på ungas nätanvändning. I Carlsson, Ulla (red.) *Barn och unga i den digitala mediekulturen*. Göteborg: Nordicom, Göteborgs universitet. Tillgänglig på Internet: http://www.nordicom.gu.se/clearinghouse.php?portal=publ&main=info_publ2.php&ex=300 (s. 37-47)
- Dysthe, Olga, Hertzberg, Frøydis & Hoel, Torlaug Løkenstgard (2011). *Skriva för att lära: skrivande i högre utbildning*. Lund: Studentlitteratur. (209 s.) *
- Englund, Tomas (2011). Lärande genom deliberativ kommunikation. I Jensen, Mikael (red.) (2011). *Lärandets grunder: teorier och perspektiv*. Lund: Studentlitteratur AB. s 203-215 (12 s.) *
- Gärdenfors, Peter (2011). Förståelsens betydelse för lärande. I Jensen, Mikael (red.) (2011). *Lärandets grunder: teorier och perspektiv*. Lund: Studentlitteratur AB. s 71- 88 (17 s.) *
- Henriksson, Widar (2010). Kunskapsprövningar i klassrummet - att bedöma elever. I Lundgren, Ulf P., Säljö, Roger & Liberg, Caroline (red). *Lärande, skola, bildning*. Stockholm: Natur & Kultur. s. 295-338 (37 s.) *
- Hwang Philip & Nilsson Björn (2011). *Utvecklingspsykologi*. (2:a uppl.) Stockholm: Natur och Kultur. (365 s.)
- Ito, Mizuko (red.) (2010). *Hanging out, messing around and geeking out: kids living and learning with new media*. Cambridge, Mass.: MIT Press. (s. 29-78)
- Jensen, Mikael (2011). Lärandets grunder – en introduktion. I Jensen, Mikael (red.) (2011). *Lärandets grunder: teorier och perspektiv*. Lund: Studentlitteratur AB. s 17-39 (22 s.) *
- Jönsson, Bodil (2011). Om det sakligas betydelse för lärandet. I Jensen, Mikael (red.) (2011). *Lärandets grunder: teorier och perspektiv*. Lund: Studentlitteratur AB. s 105-119 (14 s.) *
- Kjellberg, Anders & Hygge, Staffan (2011). Ljudmiljöns betydelse för klassrummet som lärmiljö. I Jensen, Mikael (red.) (2011). *Lärandets grunder: teorier och perspektiv*. Lund: Studentlitteratur AB. s 153-166 (13 s.) *
- Liberg, Caroline (2010). Den didaktiska reliefen – att vara lärare. I Lundgren, Ulf P., Säljö, Roger & Liberg, Caroline (red). *Lärande, skola, bildning*. Stockholm: Natur & Kultur. s 215-232 (17 s.) *
- Liberg, Caroline (2011). Lärandets språkliga uttryck. I Jensen, Mikael (red.) (2011). *Lärandets grunder: teorier och perspektiv*. Lund: Studentlitteratur AB. s 167-183 (24 s.) *
- Lundahl, Christian (2010). Bedömning: att veta vad andra vet. I Lundgren, Ulf P., Säljö, Roger & Liberg, Caroline (red). *Lärande, skola, bildning*. Stockholm: Natur & Kultur. s. 255-294 (39 s.) *
- Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011*. (2011). Stockholm: Skolverket. Tillgänglig på Internet: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=2575>
- Runesson, Ulla (2011). Lärande som förändrat erfarande. I: Jensen, Mikael (red.) (2011). *Lärandets grunder: teorier och perspektiv*. Lund: Studentlitteratur AB. s 57-69 (12 s.) *
- Sahlström, Fritiof & Melander, Helen (2011). Lärande i ett samtalsanalytiskt perspektiv. I Jensen, Mikael (red.) (2011). *Lärandets grunder: teorier och perspektiv*. Lund: Studentlitteratur AB. s 185-201 (16 s.) *
- Selander, Staffan (2010). Didaktik - undervisning och lärande. I Lundgren, Ulf P., Säljö, Roger & Liberg, Caroline (red). *Lärande, skola, bildning*. Stockholm: Natur & Kultur. s 177-214 (37 s.) *
- Siemens, George (2004). *Connectivism: A Learning Theory for the Digital Age*. [Elektronisk] Tillgänglig: <http://www.elearnspace.org/Articles/connectivism.htm> (5 s.)
- Svensson, Ann-Katrin (2009). *Barnet, språket och miljön. Från ord till mening*. Lund: Studentlitteratur. (kap 1-4, 9, 126 s.)
- Von Wright, Moira (2011). Platsens pedagogik. I Jensen, Mikael (red.) (2011). *Lärandets grunder: teorier och perspektiv*. Lund: Studentlitteratur AB. s 137-151 (14 s.) *

Wedin, Åsa (2011). *Språkande i förskolan och grundskolans tidigare år*. Lund: Studentlitteratur. (146 s.)

Tillkommer internationella artiklar (ca 20 s).